

BOJ KRIMINALU!

Naivno bi bilo mišljenje, da v tako velikem kolektivu kot je naš, ne more priti do raznih dejanj, ki niso v skladu s poštenostjo. Med množico ljudi se vedno najdejo poedinci, ki pozabljajo na vsa moralna načela o lastnini ter hočejo živeti na račun svojih bližnjih. Kljub temu, da naše časopisje, kakor tudi vse organizacije skrbijo za vzgojo ljudi v poštene in dostojne člane človeške družbe, se še vedno primerijo dejanja, da hočejo posamezniki živeti na račun drugega; tako da ga na kakršen koli način oškodujejo.

Tudi v naši tovarni se nismo mogli izogniti tem pojavom. Taka dejanja označujemo kot kriminalna. Vendar ne smatramo za kriminal samo tatvino, temveč vse, kar napravi poedinec namenoma, da oškoduje posameznika ali skupnost, ali, da hoče neopravičeno — nezakonito brez dela, čim več pridobiti.

Dogodilo se je tudi pri nas že več tatvin. Delavki v politirni je bil ukraden dežnik, uradnici v pisarni zopet dežnik, izginila je aktovka, v limariji je bilo ukradeno 3.000 dinarjev, dva delavca sta kračla pri mlinu železo itd. Večkrat smo opazili na raznih koncih obrata kakšen material oddvojen in skrit z namenom, da ga bo nekdo odnesel, n. pr. furnir v podstrešju. Te tatvine in poizkusi tatvin so majhne, toda dokazujejo, da so med kolektivom poedinci — moralno pokvarjeni ljudje, ki hočejo oškodovati svojega tovariša, ki si s trudom služi svoj kruh.

Druga vrsta kriminala, ki ni v zvezi s tatvinami, je malomaren odnos do strojev, surovin itd. Imamo nekaj takih primerov tudi v našem podjetju. Izgovor, da kdo ne pozna strojev, je ničev. Kajti kdor dela namerno malomarno, škodi kolektivni imovini in s tem svojim delovnim tovarišem, ni nič drugega, kakor tat.

Tretje vrste kriminala je izigravanje uredb o socialnem zavarovanju. To delajo poedinci namenoma. Imamo primere, ki dokazujejo, kako posamezniki naravnost študirajo, kako bi prevarili doktorja in podjetje ter болоvali brez potrebe. Imamo tudi primere, ko je bolnik z nogo v gipsu cele dneve na travniku kosil, za delo v tovarni pa ni bil sposoben. Morda bi kdo rekel, da namerno odtegotvanje dela na račun bolniške ni kriminal. Morda po uredbi ni, toda vsak, namenoma podaljšan nedelovni dan na račun bolniške brez potrebe, je za naš kolektiv kriminal. Kajti vsak dan, ki ga nekdo dobi plačanega neopravičeno, bodisi od socialnega zavarovanja ali podjetja, je prav tako ukraden, kakor če bi svojemu sosedu ukradel 330 dinarjev. Zato so tudi taki pojavi — pravi kriminal.

Naloga nas vseh je, posebno pa še partijske organizacije, sindikalne organizacije in delavskega sveta, da ljudi neprestano vzgajajo in navajajo k poštenemu delu.

Kdor pa bi namerno storil kriminalno dejanje, ga mora praviloma kolektiv razkrinkati in izločiti iz svojih vrst kot ljudskega škodljivca.

Seveda je velik pripomoček k raznim nepoštenim dejanjem tudi priložnost in nepazljivost ljudi, zadolženih za čuvanje imovine. Tukaj smo še preveč naivni, in lahko rečemo, tudi malomarni. Potrebno bo uvesti marsikatere mere, ki bodo preprečevale poedincem z lahkimi prsti, da bi brez kontrole na lahek način škodovali.

Kot smo že prej poudarili, v našem podjetju takih ljudi, ki škodujejo, ni veliko, vendar pa so primeri, toda zelo redki. Če gremo brezbrizno in malomarno mimo njih, se nam lahko dogodi kakor onim v raznih drugih podjetjih, kjer so odkrili škodljive pojave in cele tatiške tolpe čez leta, to je šele takrat, ko je nastala že občutna materialna in moralna škoda za ves kolektiv.

Dober rezultat drugega tromesečja

Gospodarski uspeh prvih treh mesecev letošnjega leta je bil sorazmerno slab. Slab uspeh je bil rezultat več pomanjkljivosti, ki smo jih pri svojem delu imeli. Namesto 9 milijonov dinarjev predvidene dobička, ki bi ga po planu v prvih treh mesecih morali imeti, smo dosegli komaj poldrug milijon. No, mi se nismo bali javno prikazati našemu kolektivu naše pomanjkljivo delo. O napakah in vzrokih slabega uspeha je razpravljal delavski svet, upravni odbor, ves kolektiv, pa tudi v našem časopisu smo natančno prikazali finančne rezultate in vzroke, ki so vplivali na slab rezultat.

Po prvem obračunu moramo reči, da smo se bali, kako bo v mesecu aprilu, maju in juniju. Sama proizvodnja se je v teh treh mesecih zelo dvignila, prav tako odprema blaga. Vendar še nismo bili sigurni uspeha toliko časa, dokler nam niso natančni računi na podlagi knjigovodstva pokazali popolnoma točnih rezultatov. Ti rezultati za drugo tromesečje so zelo dobri, saj nam prinaša obračun kar 16.569.485 dinarjev čistega dobička.

Dobiček je trud naših ljudi, ki so delali iz meseca v mesec bolje. Ta dobiček je tudi dokaz, da postajajo naši delavci vsak dan bolj izvežbani pri

svojem delu, da napravijo več v istem času. Po drugi strani pa so razni stroški manjši. Manjši so zato, ker vsake stroške vedno proučimo in smo danes že tako na tekočem, da vemo, koliko nas kaj stane. To se pravi, naša organizacija tovarniškega poslovanja je precej napredovala! Naši izdelki so vedno bolj kvalitetni in dosegajo v inozemstvu boljše cene.

Naj gremo zopet na konkretni obračun za mesec april, maj in junij. Morda to pri sedanjem dobrem rezultatu ne bi bilo potrebno, toda, ker je naše stališče trdno, bomo o našem delu vedno in v vsakem primeru seznanjali naše delavce in delavke, pa tudi vsa ostalo javnost. Zavedamo se, da smo odgovorni ne samo sebi, temveč tudi družbi. Podajamo sledeči obračun:

Izdelavni material:

Osnovni material	61,999.183.—
Ostali izdelavni material	11,958.148.—

Posredni materialni stroški:

Pomožni material	463.354.—
Električna energija	531.283.—
Pogonsko gorivo	194.308.—
Drobni inventar	1,024.560.—
Material za popravila	2,549.891.—
Pisarniški material	295.869.—
Ostali pomožni material	295.592.—

Tuje storitve:

Tuja popravila	260.979.—
Zavarovalne premije	406.504.—
Potni stroški brez dnevnice	101.653.—
Poštnine	82.486.—
Prodajni stroški za reklamo	46.620.—
Bančni stroški	100.361.—
Najemnine, zakupnine	11.600.—
Ostali upravni stroški	167.495.—
Prevoz materiala in surovin	58.506.—
Prevoz gotovih izdelkov	5.959.—
Reprezentanca	4.206.—
Ostali stroški	25.138.—
Amortizacija	2,540.900.—
Obresti od osnovnih sredstev	1,476.000.—
Obresti od stalnih obratnih sredstev	2,021.752.—

Plače:

Izdelavne plače	7,482.543.—
Posredne plače	2,253.255.—
Vajenci	24.000.—
Socialno zavarovanje 45%	4,381.109.—
10% socialno zavarovanje	2.400.—
Vseh stroškov	100,765.654.—
Od tega moramo odšteti vrednost zaloge nedovršene proizvodnje in gotovih izdelkov	31,612.673.—
Vseh stroškov	69,152.981.—
Blaga smo prodali za	85,722.46.—
Razlika med stroški in prodajo blaga znaša torej	16,569.485.—

Končna vsota predstavlja čisti dobiček podjetja.

Planirani dobiček za drugo tromesečje je bil 9 milijonov dinarjev. Planirani dobiček smo presegli skoraj za 100%, ker pa je bil slabši rezultat v prvem tromesečju, smo pokrili razliko in dosegli, da smo ustvarili tisti dobiček, kakor je bilo predvideno za prvo polletje. To je obenem dokaz, da so

naši plani dobro pripravljene in jih vkljub precejšnji višini dosegamo.

Delavski svet je na podlagi teh rezultatov, odkar obstoja naše podjetje, prvič sklenil, da po zakonu dovoljen del dobička razdeli med člane naše kolektiva. Vsakdo je prejel 25% na svojo redno plačo.

Kako se celoten dobiček din 16,569.485.— razdeli, pa prikazujemo v drugem članku v našem časopisu.

Če bo šlo podjetje po tej razvojni poti naprej, če bo stalno ugotavljalo svoje napake in jih skušalo odpraviti, stalno večati in izboljševati proizvodnjo, bo uspeh dober.

Pri dobrem uspehu bo zadovoljen naš kolektiv. Zadovoljna bo pa tudi družba, ki bo videla, da dobro gospodarimo.

Lesno industrijska šola v Logatcu

Za vzgojo kvalificiranih delavcev in strokovnjakov je lesna industrija v Sloveniji imela doslej dve šoli. Tovarna v Duplicah je imela vajensko šolo, kjer so vzgajali v prvi vrsti mizarje in visoko kvalificirane delavce, tovarna pohištva v Novi Gorici pa je imela vajensko šolo za mizarje.

Uprava tovarne v Duplicah je že delj časa ugotavljala, da tak način šolanja, kot ga je imela doslej, ne odgovarja potrebam industrije. Iz take šole pride mizarški pomočnik sicer z dobrim praktičnim in teoretičnim znanjem — potem ga pa tovarna za posli za rezkarjem ali kakim drugim strojem in pomočnik kljub temu, da ima kvalifikacijo, lahko leta in leta dela samo na enem delovnem mestu, kjer mu vse pridobljeno znanje zelo malo koristi, ker nima možnosti, da bi to znanje izrabil. Duplica je sklenila to šolo ukiniti, kajti potreba v šolah vzgojenih ljudi se je pokazala drugje. Industrija potrebuje sledeče ljudi:

a) Dobro polkvalificirane in kvalificirane delavce, ki bodo brezhibno obvladali delo na več strojih. Znati bi morali s temi stroji upravljati kot vojak s puško. Poleg tega potrebujejo še nekaj splošnega znanja o lesu in o upravljanju v gospodarstvu. In nič več. Takih ljudi potrebujejo naše tovarne največ. Danes se ti ljudje vzgajajo tako, da jih vzame uprava na delo in enostavno postavi za stroj. Delavec se pa sam, eden prej, drugi pozneje, uvaja v delo. Statistika je pokazala, da ima tako uvajanje delavca v delo mnogo slabih posledic za samo tovarno in za narodno gospodarstvo. Številne obratne nezgode so prav posledica neznanja takih delavcev. Mnogo pokvarjenih strojev in orodja je posledica neznanja. Prav tako je velik izmeček na strojih pokvarjenih izdelkov posledica neznanja. Predno se delavec v tovarni sam od sebe nauči delati na strojih, napravi tovarni mnogo več škode, kakor pa če bi tovarna svoje ljudi izšolala poprej v posebni šoli. Šolanje takega delavca bi stalo 4000 dinarjev mesečno. Danes pa mesece in mesece plačujemo takega delavca po 7000 dinarjev mesečno, pa je še problematično, če bo postal dober delavec. Vse velike tovarne po svetu imajo šole za polkvalificirane in kvalificirane delavce.

b) Industrija potrebuje dobre predelavce. Dober predelavec postane samo tisti, ki ima osnovno

šolo v industriji. To je, praktično delo na strojih in drugih delovnih mestih. Še take najboljše delavce je treba izbrati in jim dati še drugo teoretično znanje, razširiti njihovo duševno obzorje ter poglobiti v šoli pridobljeno praktično znanje. Od dobrih predelavcev je odvisen uspeh proizvodnje v vsaki tovarni. In prav teh ljudi nam danes manjka, ne samo v naši, temveč tudi v drugih lesnih tovarnah Slovenije.

Za te ljudi manjka pri naš šole — take šole doslej nismo imeli. Kot smo rekli, je praksa v delu samem pokazala, kaj potrebujemo. Strokovnjak za strokovno šolstvo, inž. Slovnik, se je po nalogu Združenja lesne industrije Slovenije mudil dalj časa v Nemčiji in Švici ter proučeval strokovno šolstvo lesne industrije. Po povratku je izdelal osnutek

take šole, ki bi bila primerna in potrebna naši industriji.

Ker je lesnopredelovalna industrija doslej najbolj razvita in se najbolj razvija na sektorju Podpeč, Borovnica, Verd, Logatec, Cerknica in Idrija, je pravilno, da se taka šola postavi v ta kraj. Naše podjetje je skupno s Cerknico in upravo bodoče tovarne v Idriji dalo predlog, da se postavi taka šola v Logatec. Izgleda, da ima Logatec sorazmerno največ pogojev za to, ker je nekako v sredini lesne industrije.

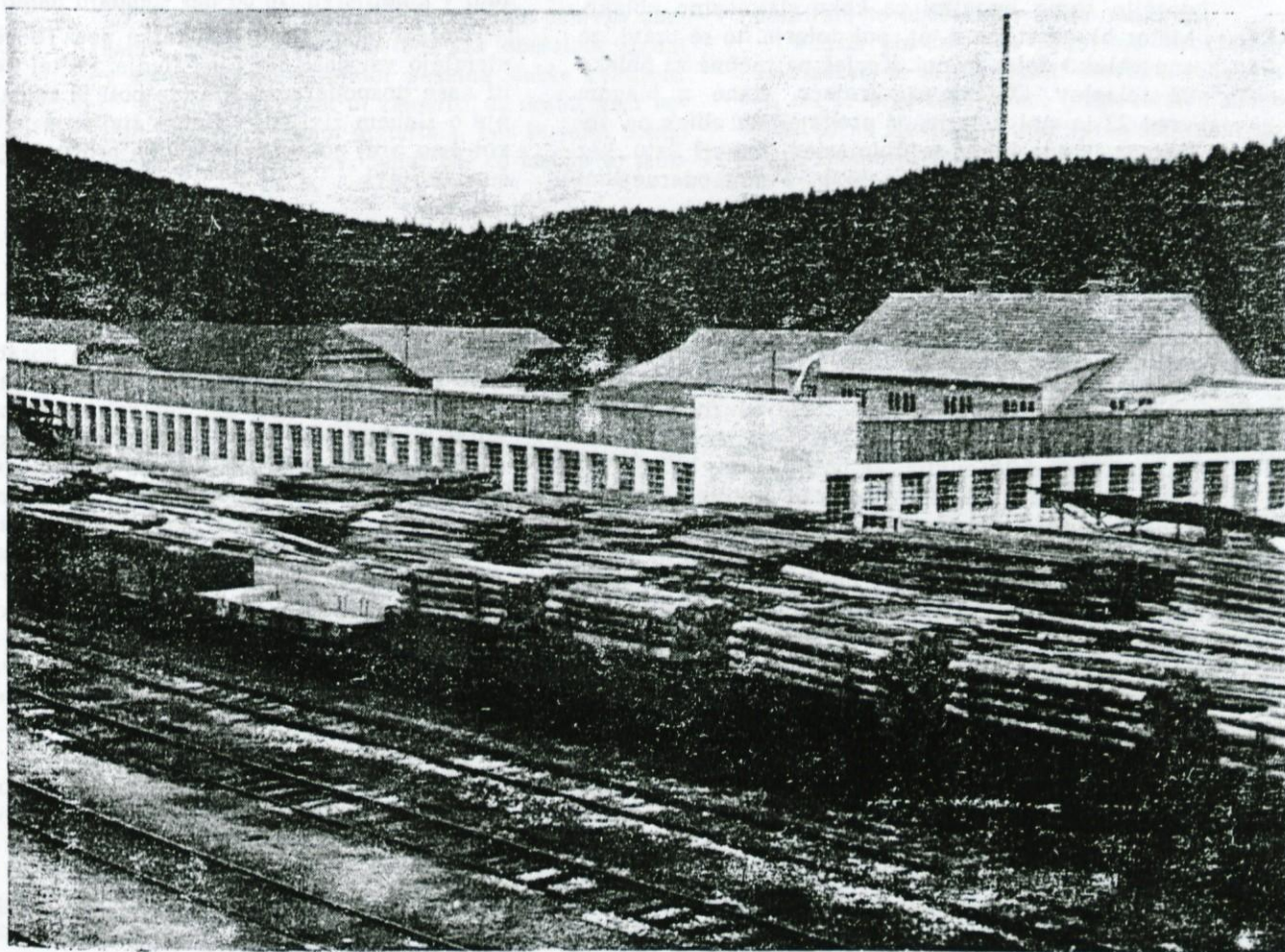
O dokončni odločitvi, kje naj šola stoji, bo razpravljajal še odbor za šolstvo pri našem Združenju. Upamo, da bo Logatec to šolo dobil in s tem pridobil važno ustanovo, ki bo v veliki meri koristila tudi našemu podjetju.

Kako nastane blagostanje

Vsak človek ima željo, da bi s primernim delom čim bolje živel. Ne samo, da bi dobro jedel in pil, temveč tudi, da bi imel radio, kolo, dobro stanovanje, pa morebiti tudi avto. V različnih državah ljudje različno živijo, vzrokov za to je veliko, eden med njimi je tudi življenjski pogoj. Pri nas so življenjski pogoji še vedno skromni ter si ne moremo privoščiti vsega, kar bi človek hotel. Vendar so poti, kako izboljšati življenje človeka, različne. Tudi pot, kako je nek narod prišel do boljšega življenja (večjega standarda, kakor pravimo) je različna.

Angleži in Holandci so prišli do svojega visokega standarda predvsem na račun drugih narodov, ki so morali zato mnogo slabše živeti — na račun kolonij. Američani pa so prišli do boljšega standarda na račun naravnih bogastev, predvsem pa na račun naglega razvoja industrije.

V današnji dobi je predvsem ena pot, ki lahko privede ljudstvo do boljšega življenja, in ta je, da se proizvaja čim več najrazličnejšega blaga s čim manjšim ročnim delom. Čim več proizvajamo s stroji, v katerih je ogromna moč, ki jo človeška roč-

POGLED NA DEL TOVARNE

na sila nikdar ne doseže, toliko več ostane človeku samemu. Ljudi je na svetu danes preveč, da bi lahko vsakdo živel samo od tega, kar napravi s svojimi rokami. Potrebna je pomoč strojev. Delo, ki ga opravi stroj, je cenejše zato, ker stroj mnogo več naredi v istem času kot človek.

Zaradi tega danes ves svet stremi za tem, da se vsako najmanjše delo mehanizira, da se vsako ročno delo nadomesti s strojnimi. Človek postaja na ta način več ali manj upravitelj strojev, ki jim streže in jih ravna, da delajo po njegovi zamisli.

Mnoge države so v prizadevanju po večji proizvodnji na račun strojev in s tem v korist človeka zelo napredovale. Tudi naši voditelji si prizadevajo čim hitreje povečati proizvodnjo vsega blaga, ki ga potrebujemo. S tem, da gradimo v državi tovarne, mehaniziramo kmetijstvo, gradimo elektrarne itd. Čim hitreje bo šel ta razvoj, prej bo na trgu več blaga, prej bodo cene nižje — prej bo naš človek za manj denarja več dobil. Čim za manj denarja in manj truda več dobiš, pomeni, da se blagostanje dviga, da človek hitreje in laže zadovoljuje svoje potrebe — standard raste.

Pri nas še danes uporabljamo mnogo reči, ki so v drugih državah velik luksuz. Naj navedemo primer: Naši ljudje se čudijo, ko gledajo nekatere inozemce, ki se vozijo v lepih avtomobilih, oblečeni pa niso v nič kaj lepo krojeno obleko. Tudi v ameriških paketih vidimo perilo in obleke napravljene in sešite, ki dajejo slutiti, da jih ni šival krojač, temveč, da je to tovarniško delo. Povprečnemu Amerikancu niti na misel ne pride, da bi šel kupiti blago in ga nesel krojaču ali šivilji. Zakaj ne? Zato, ker on tega ne zmore. Krojač dela ročno na stroj — njegovo delo je tako drago, da si lahko to privoščijo samo bogatini za kako slavnostno obleko. Meter blaga stane n. pr. pol dolarja, to se pravi, za eno obleko dolar in pol. Krojač pa računa za obleko 22 dolarjev. Obleka pri krojaču stane z blagom vred 23 in pol dolarja. V prodajalnah oblek pa obleka iz istega blaga le 6 dolarjev. Zakaj? Zato, ker so te obleke delane v velikih, z najmodernejšimi

stroji opremljenih tovarnah, kjer en delavec napravi na strojih dnevno 100 oblek, krojač pa v treh dneh komaj eno.

Isto se dogaja danes s sto in sto drugimi rečmi, ki jih človek vsak dan potrebuje. Isto je tudi v kmetijstvu. Kmetija ni drugega kot tovarna. Razlika je le v tem, da v slabi tovarni dela mnogo delavcev na malih strojih, in še tisto slabih, ter zato malo naredijo in še to drage izdelke. Na slabi kmetiji pa mora mnogo ljudi težko delati, pa kljub temu malo pridelajo, ker malo pridelajo, malo prodajo in še to drago. Holandci obdelajo malo posestvo 5 ha obdelovalne zemlje s povprečno dvema človekom na leto, pri nas pa na isti površini s povprečno 10 ljudmi na leto.

Ročno delo človeka postaja danes na svetu dragoceno, zato človek išče pomoč v strojih. Tudi za našo tovarno velja ta zakon. Če govorimo, da imamo danes v tovarni preko 500 ljudi, še nič ne povemo. Tudi če rečemo, da bi imela tovarna 1000 ljudi, ne povemo nič. Tudi z več ljudmi se standard ne bo dvignil. Mi moramo vedeti, koliko en naš človek s pomočjo strojev v enem letu naredi! Danes pride na enega človeka v naši tovarni za 180.000 dinarjev letne proizvodnje. Če bi prišla proizvodnja na 300.000 dinarjev na leto na enega delavca s pomočjo strojev, bi tovarna prav toliko proizvajala kakor če zaposlimo še 500 delavcev. Prav tukaj bojujemo danes velike bitke. Z modernimi, čim bolj izkoriščenimi stroji, pri istem številu ljudi, lahko naša tovarna napravi letno za 500 do 550 milijonov blaga! Če bomo to dosegli, bo uspeh, ki se bo odražal tudi v našem žepu, v našem standardu.

Če bomo to dosegli v večini naših tovarnih in tudi v kmetijstvu, se bo naš standard naglo dvignil.

Doseči to, pa je precej težka pot. To pot danes utrjujejo vsi naši najboljši ljudje. Po tej poti moramo iti naše gospodarstvo. Brez te poti je zaman tarnanje o slabem življenju. Dobro življenje je odvisno kot smo prej govorili, od velike proizvodnje na račun strojev!

Ni vseeno, kako delamo

Odkar imamo delno vpeljana knjigovodstvo o porabi materiala in poseben način knjiženja dela po poedinih fazah ali normah, se nam odkrivajo čudne reči. Nenavadno hitro nam pokažejo zbrane številke, kako se delo odvija, še bolj pa nam kažejo koliko se naredi, koliko se za neko delovno fazo porabi materiala, pokažejo nam razliko v delu med posameznimi delavkami. Ta naš pregled nam ne pove, koliko komadov nekdo v določenem času izdelata, temveč nam pove, s kolikšno uporabo materiala določeno število komadov izdelata.

Danes je eden najbolj kritičnih materialov šelak, ki ima trojno ceno napram predlanski. V naši tehnični pisarni smo zaradi tega napravili kratek pregled dela delavk pri politiranju obešalnikov 126 S. Ta pregled nam je pokazal kaj zanimivo sliko in važne zaključke, po katerih se bo morala ravnati politirna, predvsem mojster oddelka, ki vodi delo. Najvažnejše, kar nam je ta pregled dal, sestavljen je bil za mesec julij, je ugotovitev, da ni pri normi važno samo koliko komadov delavka iz-

dela, temveč je še bolj važno, da je poraba materiala za 1 komad pri vseh delavkah enaka. Konec koncev ni niti važno, ali izdelata ena 100 komadov druga pa 120 komadov, kajti pri zelo dragem materialu je važno, da ne sme in ne more delavka uporabiti več politure kot soseda, ki morda manj napravi. Dve delavki lahko na dan izpolitirata enako število obešalnikov, toda pri eni nas stane obešalnik 40 dinarjev, pri drugi pa 50 dinarjev. To pomeni, da delavki, ki napravita enako število komadov, dobita enako plačilo za svoje delo, toda tista, ki porabi manj materiala, podjetju in kolektivu mnogo več koristi in je napram svoji sosedi mnogo precej malo plačana.

Spodnji pregled nam kaže naslednje: ime delavke, ki je izdelovala oziroma politirala obešalnik 126 S, koliko ur je delala v juliju, koliko je porabila politure, in to litrov, in vrednost te politure dalje koliko je porabila špirta, olja, in na koncu zadnji koloni, koliko porabi delavka vsega naštetega materiala na 100 komadov obešalnikov.

Priimek in ime	Kom.	Ure	Poraba politure			Poraba špirta			Poraba olja			Poraba politure, špirta, olja za 1 0 kom.
			l	à din	znesek	kg	à din	znesek	kg	à din	znesek	
Korenč Ivanka	2675	200	19.50	473	9223	0.32	241	77	0.72	397	286	358.—
Jerman Fani	3011	206	25.—	473	11825	0.32	241	77	0.54	397	214	402.—
Stražar Polonca	2579	184	15.50	473	7331	0.32	241	77	0.63	397	250	296.—
Makovec Zofka	3195	208	22.40	473	10592	0.32	241	77	0.54	397	214	341.—
Kavčič Jožica	3037	206	22.—	473	10406	0.32	241	77	0.72	397	286	355.—
Vidmar Zinka	2762	200	17.—	473	8041	0.32	241	77	0.54	397	214	311.—
Logar Angela	3052	208	26.50	473	12534	0.32	241	77	0.18	397	71	416.—
Ogrin Terezija	2371	160	20.—	473	9460	0.32	241	77	0.63	397	250	413.—
Železnik Justi	2854	192	21.—	473	9933	0.32	241	77	0.72	397	286	361.—
Kogovšek Ivanka	1538	112	12.—	473	5676	0.16	241	39	0.18	397	71	376.—
Istenič Marija	1949	140	13.50	473	6385	0.32	241	77	0.54	397	214	343.—
Slabe Pavla	1874	134	15.50	473	7331	0.32	241	77	0.36	397	143	403.—
Rupnik Jožefa	3118	204	26.50	473	12534	0.48	241	116	0.54	397	214	412.—
Čuk Jožica	2127	152	15.—	473	7095	0.32	241	77	1.08	397	429	355.—
Bobnar Slavka	980	72	7.40	473	3500	0.16	241	39	0.18	397	71	368.—
Kogovšek Ivanka	2597	160	20.50	473	9696	0.32	241	77	0.90	397	357	390.—

Gornji pregled, ki ga v celoti ne objavljamo zaradi pomanjkanja prostora, ima sicer še več kolon, ki nam povedo še nekatere druge reči o delu in porabi materiala, vendar nam že ta pokaže zanimivo sliko.

Ce pogledamo končno kolono, nam pove, da je porabila ena delavka za 100 komadov obešalnikov za 296 dinarjev materiala, druga pa prav tako za 100 komadov kar za 418 dinarjev materiala ali za 122 dinarjev več. Kot izgleda, bi bila za sedaj tako nekaka upravičena poraba materiala za povprečno 360 dinarjev. 7 delavk od 14, za katere objavljamo pregled, porabi za okrog 360 din ali manj materiala. Ostale porabijo precej več.

Zanimivo je, da niso vedno obešalniki tiste delavke, ki porabi več materiala, najboljši. Nasprotno, možno je, da pri veliki porabi olja delavka obešalnik hitreje izpolitira, toda tak obešalnik izgubi v kratkem času sijaj ter postane slabše kvalitete.

Našim politirkam ni zameriti, da doslej niso vodile računa o porabi materiala, ker še sami nismo imeli takih pregledov. Sedaj pa, ko imamo to mož-

nost, bodo morali delovodje na podlagi točnih računov in evidence ljudi seznaniti z dovoljeno in možno uporabo materiala in tudi sami te reči študirati. Mnogokrat smo že zapisali, da ni dobiček podjetja v pretiranem delu posameznika in priganjanju ljudi, temveč se dobički skrivajo v mnogo večji drugod. Evo, tak primer skritega dobička, ki ga je treba izkoristiti, je tudi v tem primeru!

Naj naše politirke obešalnikov 126 S ne zamerijo, ker smo vsem pokazali njihovo delo — to je bil samo primer, na katerem se učijo naši ljudje spoznavati gospodarstvo v tovarni. Za vse delovne faze bodo postopoma sledili taki pregledi, seveda ne vedno v našem časopisu, temveč za uporabo mojstrom in delavcem.

Tudi ni v našem pregledu tistih delavk, ki so politirale te obešalnike samo nekaj dni.

Včasih pravimo, da zganjamo birokracijo, ker smo začeli tu in tam pisati številke, toda verjemite, da je brez tega dobro gospodarstvo nemogoče. Prav točne številke v takih pregledih nam povedo, kaj v podjetju šepa in kaj je treba izboljšati.

Pogovor na tramih

Tam za mehanično delavnico so kadili ata iz stolarne, Janez iz tehnične in Pika iz pisarne. Tako na glas so debatirali o nekaj milijonih in jih rezali in delili, da so se mi kar pred očmi bliskali svitki tisočakov. Dvakrat sem se moral obrisati okrog ust, potem sem pa le pogoltnil slino in se potuhnil za tram.

Dolgo časa nisem mogel razumeti, zakaj prav za prav gre. Ker sem pa trmast, in ker je bilo videti, da so ata iz stolarne še bolj trmastí, sem si le nekaj zapomnil, posebno, ker so nekatere reči kar po petkrat ponavljali. Ne znam stenografirati, bom pa kar po spominu ponovil njihov pogovor. Seveda pa izpustim kakih tisoč tistih okroglih, s katerimi so si dajali korajžo. Saj na papirju se lahko izpustijo, kadar pa gre zares pa ne, saj se tudi ocvirki na žgancih ne morejo izpustiti.

Takole nekako je šlo: ata so venomer ponavljali, da je dobro, če bi dobili več denarja na roko vsake toliko časa, ko že toliko zaslužimo. Pika pa nasprotno. Pa so se dajali, zdaj sem, zdaj tja. Toliko že

vem: v prvih šestih mesecih letošnjega leta smo imeli 18.100.000 dinarjev čistega dobička. Delavski svet je sklenil, naj se med kolektiv razdeli 25% na plače. To znaša okrog 900.000 dinarjev. Ata bi hoteli namesto 25% plače, trinajsto plačo, ali po domače 100%, Pika pa ne. Pika je govoril, da morejo, ata pa, da ne morejo. Poslušajmo:

Ata: Frdamano prav bi bilo, da bi namesto tistih 25% dali še eno celo plačo. Tak zaslužek! Toliko milijonov, pa samo 25%? Vraga malo gledajo na ljudi, saj delamo!

Janez: Samo 18 milijonov je bilo.

Ata: No vidiš, saj poi bi razdelili. Narod bi bil zadovoljen, jaz pa tudi.

Pika: Kako boš pa delil 18 milijonov?

Ata: Blagajno odpreti, Anteju pa naročiti naj enostavno vsakemu da po eno plačo.

Pika: Saj več kakor en milijon nismo smeli deliti, ker moramo dati velik del dobička drugam.

Ata: Pejdi, pejdi, saj vem, kako gre. Mene ne bo nobeden učil. Razdelili bi, pa basta. Tisto, da gre denar drugam, je lari fari. Pa je Pika tako zaklel, da se je kar pokadilo okrog njega in obljubil Atu ne vem kakšne lonce na glavo in slamo iz nje. Na-

zadnje pa so se vsi trije lotili računov. Takole so izgledali:

Dobička je bilo 18.100.000 dinarjev.

Polovico od teh milijonov so dali za zvezni in republiški proračun. Torej 9 milijonov. Potem so si obdržali nekakšno rezervo za slabe čase, če bi kdaj tako slabo delali, da niti 60% plače ne bi zaslužili. To zneso 890.000 dinarjev. Takrat pa Ata: »Pa še zmerom ti ostane 8 milijonov dinarjev! Pika pa mirno nadaljuje: »Teh 8 milijonov pa si razdelita okraj in podjetje. Okraj dobi 65%, mi pa 35%. Okraj damo 5 milijonov, obdržimo pa 2,6 milijona dinarjev.«

Ata: Razumem, da mora zveza in republika dobiti polovico. Naj jo imajo. Vzdrževati se mora vojska, bolnice, univerze in ne vem kaj še vse. Velike elektrarne, tovarne se gradijo s tem denarjem. Pravilna je taka delitev, ampak zakaj toliko okraju, tega pa ne razumem.

Pika: Kdo pa daje občinam za elektrifikacijo, vodovode, šole? Kdo vzdržuje uslužbenec odborov, popravlja okrajne ceste?

Janez: V stari Jugoslaviji je bila že vsaka druga kmetija do vratu zadolžena. Ali se spomniš, kolikokrat so rubili za davke? Pa kaj so napravili?

Pika: Nič. Mi godrnjamo, ne pomislimo pa, kaj smo morali v desetih letih narediti. Po eni strani obnoviti polovico porušene države, po drugi strani pa smo zgradili toliko cest, železnic tovarn! Saj kamor greš, vidiš toliko novih stvari. Cesta skozi Logatec se ne dela sama od sebe. V stari Jugoslaviji so davke pobirali, toda od revežev, bogata podjetja pa so imela dvojna knjigovodstva. Davkariji so kazali tista z izgubo. In kaj je naredila stara Jugoslavija? Rupnikovo linijo, pa nič drugega.

Ata: No ja, saj je res, ampak za vojsko pa le malo preveč dajo.

Janez: Je že prav. Če take ne bi imeli, bi nas po osvoboditvi že dvakrat pohrustali. Enkrat Rusi, drugič pa Italijani. Pa bi spet za Italijani postavljali požgane hiše. Ne, ne, vojska mora biti močna in moderno opremljena. Samo močna vojska ti garantira mir. Dovolj imamo izkušenj, nočemo več okupatorja!

Ata: Prmejduš, ti pa vse veš! Res je težko dajati denar, ampak če veš za kaj gre, potem ti je le malo

laže. Če pa ne veš, si pa kar misliš, da gre nekam drugam, kjer ni nobene koristi. Ampak, kaj pa ostane? Pika je rekel: Zveznemu proračunu 9,5, za našo rezervo 0,890, okraju 5, ostalo nam je še 2,8 milijona dinarjev. Zakaj nismo vsega razdelili?

Pika: Kaj pa fond za prosto razpolaganje? Sem smo dali 1 milijon dinarjev.

Ata: Kaj ga pa rabimo?

Janez: Vendar moraš kupovati vedno nove stroje.

Ata: Saj jih imamo dosti. Deset let najmanj vsak zdrži.

Pika: Seveda zdrži, toda ali misliš, da bi mi imeli ob koncu leta ali pa drugo leto še vedno 18 milijonov dobička, če ne bi vedno kupovali strojev in izpopolnjevali tovarno.

Ata: Seveda bi imeli.

Janez: Jok, Ata! Medtem, ko bi mi stali, bi v Cerknici in v Duplici izboljševali tovarno naprej. Oni bi izdelovali ceneje in tudi prodajali bi ceneje. Mi bi pa po starem, dobiček bi nam kar splaval!

Pika: Ja, ja. Za dobiček se je treba boriti. Le če bomo tovarno neprestano izboljševali, bomo dobiček obdržali, ali pa še povečali. Potem bomo tudi tistih 25% počasi povišali.

Ata: Ampak okraj pa le malo preveč dobi. Iz samega fonda za prosto razpolaganje bomo premalo strojev kupili.

Pika: Prav gotovo. Zato nam pa tudi okraj po potrebi denar nazaj daje za investicije, ako dokažemo, da v resnici potrebujemo.

Ata: Zadnjič sem slišal, da vsi prebivalci logaške občine z vsemi kmeti in obrtniki plačajo v tem letu okrog 5,5 milijonov dinarjev davka. Mi pa na ta način damo skupnosti kar 15 milijonov.

Pika: Seveda. Danes smo mi v občini tisti, ki največ dajemo. Če smo dali v pol leta 15 milijonov, bomo dali v celem letu preko 30 milijonov dinarjev.

Janez: Vidiš, Ata, zato pa lahko vsako leto več gradimo, vsako leto bo občina dobivala več za ceste, šole itd.

Pika: Ali sedaj verjameš, Ata, da je delitev dobička pravilna?

Ata: Seveda. Zakaj pa na delavskem svetu ne poveš tako, Pika?

Janez: Saj je povedal, samo ti nisi poslušal!

Pri naših gasilcih

O potrebi gasilske službe v našem podjetju je skoro nesmiselno govoriti. Vsakomur je jasno in razumljivo, da mora biti v tovarni, kot je naša, gasilska četa številna, dobro izvežbana in tehnično dobro opremljena, tako da bi mogla biti v potrebi kos svojim nalogam.

Čeprav je ekipa obstojala v podjetju odkar to obstoja, o naših gasilcih ni bilo dosti slišati. Zadnji čas pa so postali agilni, saj prirejajo vsakih štirinajst dni vaje.

Pojdimo malo k njim na obisk in pogledimo kako delajo.

Danes šteje celotna gasilska organizacija 28 ljudi, in sicer 6 žensk (dve v sanitetni ekipi, štiri pa kot pomožni gasilci). Številčno je torej ekipa znatno prešibka, saj bi morali imeti 50 gasilcev, od

tega 15 žensk. Vsakdo od njih ima delovno uniformo, nujno pa bi potrebovali vsaj 10 kom. pasov in šlemov.

Seljak Andrej, njihov poveljnik, jih je pohvalil, če so zelo disciplinirani, tako da jih je moči oceniti s prav dobro oceno. Nedavno so na vajah v Gornjem Logatcu, kjer je sodelovalo pet čet, dosegli prvo mesto, kar je vsekakor laskavo priznanje. Manjka jim komandnega kadra in ne bi bilo napak, ako bi podjetje poslalo mlajšega človeka, ki ima do gasilstva veselje, na tečaj za gasilskega podoficirja.

V gasilskem domu, kjer imajo svojo opremo, stoji precej močna motorna črpalka, potrebno pa bi bilo nabaviti še 100 m cevi, univerzalni ročnik in vsaj še 3 m sesalne cevi, ker se je rezežvar pri tovarni zaradi nasipa poglobil. Z nabavo gornje

NAŠI GASILCI PRI PREIZKUŠANJU ORODJA

opreme bi bila naša ekipa tehnično zadovoljivo opremljena. Seveda pa to ni vse. Na prikladnih in za požar nevarnih krajih po obratih morajo biti sodi vedno napolnjeni z vodo, poleg njih pa stalno nameščena vedra za ročno gašenje. Na »Minimaxe« tudi ne smemo pozabiti. Zaenkrat jih je razvrščenih po tovarni v zadostnem številu, vendar jih je potrebno občasno kontrolirati. Tudi ostalo gasilno orodje, kot n. pr. kavlji, lestve, krampi itd., morajo biti na določenih mestih.

Vse to pa ne pomaga nič, če ni vsak posamezni član kolektiva pozoren in pazljiv, da ne zaneti s svojo nepazljivostjo požara kjerkoli v podjetju, potrebno pa v tovarni, kjer je nevarnost požara največja, možnost gašenja pa zaradi strnjene objekta zelo otežkočena.

Kakor vidimo, je delo gasilcev zanimivo, da koristnosti sploh ne omenimo. Kogar delo v gasilski četi obrata veseli in je pripravljen delati, naj se prijavi v našo gasilsko organizacijo.

DEVIZE, DEVIZE!

Kaj so devize?

Devize so denar inozemskih držav, kamor prodajamo svoje izdelke. Devize so dolarji, angleški funti, holandski forinti, nemške marke itd.

S povečanjem proizvodnje se nam od meseca do meseca veča tudi izvoz. Za naše izdelke dobimo iz izvoza lepo število deviz, kajti vse, kar prodamo izven naše države, dobimo plačano v tujem denarju.

Naše podjetje izvažata največ v Anglijo, potem v Holandijo in v Ameriko. Mesečno prejmemo, če ves naš izvoz preračunamo v dolarje, kakih 22.000 dolarjev. Ta tuji denar-devize prodajamo na posebnih sestankih v banki raznim podjetjem, ki kupujejo devize, ker uvažajo kakršne koli reči. Mnogo je podjetij, ki ne izvažajo v inozemstvo svojih izdelkov ter zato ne dobijo deviz — za nakup strojev ali surovin pa devize potrebujejo, zato jih morajo kupiti od tistih podjetij, ki jih imajo.

Cena devizam je lahko različna. Če je kupcev ameriških dolarjev malo, ponudnikov pa dosti, je cena nižja. Nasprotno pa, če je kupcev mnogo, prodajalcev dolarjev pa malo, cena raste. Sedaj so se cene devizam precej ustalile, ker je ponudba in povpraševanje precej ustaljeno. Dne 12. avgusta smo na primer prodali ameriške dolarje po 945 din za 1 dolar. Angleške funtsterlinge pa po 2480 dinarjev za 1 funtsterling. Holandske forinte po 255 din za 1 forint in italijanske lire po 1.45 dinarja za 1 liro.

Naše podjetje proda 80% vseh svojih deviz po teh cenah, 20% deviz pa odstopi Narodni banki po nižjih cenah. Te devize se uporabljajo za razne najvažnejše materiale in plačila v inozemstvu, ki so zveznega značaja.

Od velikega izvoza zavisi, koliko deviz ima neka država. Čim več ima deviz, tem cenejše jih prodajajo v svoji državi, podjetja pa te devize dobijo po nizkih cenah ter lahko uvoženo blago pro-

dajajo po vedno nižjih cenah. Tudi sam standard ljudi mnogokrat zavisi od velikosti izvoza, ki ga ima država, kajti, kot smo rekli, za mnogo deviz lahko mnogo poceni blaga kupijo v drugih drža-

vah. Zato se vsaka država bori, da svoj izvoz poveča. Tudi mi si prizadevamo naš izvoz neprestano večati, kajti zavedamo se, da povečan izvoz vodi do izboljšanja življenjskih pogojev.

Še teh devet . . .

I.

Ker zadnjič »osa« sem ostala bosa,
se burno vam oglasila je »kosa«.
Saj sama sebi nisem mogla si verjeti,
da se pri nas nahajajo še skriti, res poeti.

II.

Z veseljem čakali smo srečni mi,
da se dobiček razdeli.
Dobiček že, a kaj vse to,
»vsi v Stari mlin«, je pravo geslo b'lo.

III.

A smola, ko v nedeljo kisko vreme,
lepe vse načrte nam podere.
Vrstile se »madone« raznih vrst
in kletvice so švigale iz mnogih ust.

IV.

A na veselici drugi dan
pa bil prav nihče ni zaspan.
Se vriskalo je, pilo in plesalo,
ljubezni novih mnogo se skovalo.

V.

Tam v kotu Lojzek lajati začne,
tako tud' on talent pokazati nam če.
Še marsikoga lahko bi obrala,
a nočem, ker bi sovraštvo s tem si nakopala

VI.

Ne napovedujte »randi« več si šepetaje,
zakaj potem imamo mikrofona?
Tako bo deklica prišla najraje,
čeprav jo čakal bode le kanton.

VII.

Že dolgo tega, kar se govori,
na velesejem v Zagreb, da bi šli.
A če se spet nebo zmrachi,
adijo »velesajam« ti.

VIII.

Če te slučajno »kosa« pokosi,
al' če te »osa« piči,
zdravil za to nobenih ni,
previden bodi Ivan ti.

IX.

Spet hitro naj se poslovim,
na svoje delo odhitim.
Za drugič prednost naj 'ma »kosa«
a vas pozdravlja vaša

»OSA«

Visokofurni rezkar

Zadnjič smo pripeljali iz podjetja »Jelovica« v Škofji Loki čuden stroj, ki ga naš mojster Turšič imenuje kar po domače »oberfrezer«. Pravilno se imenuje visokoobratni rezkalni stroj.

Ta stroj je srce vsake moderne galanterijske tovarne. Izvaja dela, ki jih na navadnih namiznih rezkarjih ni mogoče vršiti. Značilnost stroja je v tem, da ima med lesno obdelovalnimi stroji največje število obratov, in sicer 23.000 v minuti. Naš stroj jih lahko dela največ 18.000 v minuti, vendar je to pri nas stroj z najvišjim številom obratov. Stroji z velikim številom obratov imajo to prednost, da režejo izredno čisto ter je za njimi potrebno le malo brusiti. Ta rezkar nam bo z eno samo delovno fazo vrtal luknje v sedala stopnic, sedaj sta bili potrebni dve delovni fazi.

Na vsak način je ta stroj velika pridobitev za tovarno, saj smo sedaj mnogo del morali opravljati ročno ali na drugih primitivnejših strojih, kar je zahtevalo mnogo več delovnega časa.

Za dobro obratovanje bi potrebovali vsaj še dva taka stroja s 23.000 obrati. Verjetno je, da nam bo Zvezni sekretariat za gospodarstvo že letos izdal dovoljenje za uvoz teh strojev. Najboljši stroji te vrste so znamke Aldinger in Hess iz Nemčije.

Zanimivo pri teh strojih je, da kljub velikemu številu obratov delo na njih še zdaleč ni tako ne-

varno kot na navadnih miznih rezkarjih. Lažja dela lahko vršijo tudi ženske, medtem ko je na namiznih rezkarjih to skoraj nemogoče.

LOGAŠKA . . .

Zadnjič smo delili del dobička. Delavski svet je sklenil, da priredi kolektivu skromno zabavo na kakšnem lepem prostoru v okolici Logatca. Sklenil je, da bo dal vsakemu pol litra vina in eno klobaso.

Pa se je začelo. Janez bi rad zabavo v Kališah, Francelj na Mrekah, Jože na Brusovi gmajni, Mica kar v politirni, Metka bi pa rada po delu dobila kar v papir in doma v postelji popila in pojedla.

Potem pa vino. Eni bi radi liter, drugi pol, tretji kokto, četrti pivo, eni pa 13 plačo, liter vina, deset klobas pa še pet štruc kruha zraven.

No, pa je le ostalo po sklepu delavskega sveta, ker če bi vse poslušali, bi morali streho s tovarne pojesti. Nazadnje so bili vsi zadovoljni.

Eno pa nam je v pouk le ostalo: mnogo laže je človeku kaj vzeti, kakor pa dati. Če vzameš, si človek misli: »Mora pač tako biti«, če pa daješ, godrnja: »Zakaj pa ne več?«

Pa je bil zopet Tone s Klanca, ki je rekel: »Da b' le še večkrat tako bilo!« Tudi mi se strinjamo s Tonetom in upamo, da se bodo naši ljudje še kdaj kregali, kako in koliko naj razdelimo.